CPV VIDEOSTUDIE ANGLICKÉHO JAZYKA: ANALÝZA VÝUKY REÁLIÍ A INTERKULTURNÍ KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE

CPV VIDEO STUDY OF ENGLISH: ANALYSIS OF TEACHING CULTURE AND INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE

Jana Zerzová

Abstrakt: Příspěvek stručně představuje projekt *CPV*[86] *videostudie anglického jazyka*. Detailněji se věnuje popisu přístupů k výuce reálií a jejich pozorování v hodinách anglického jazyka se zvláštním zaměřením na pozorování rozvíjení interkulturní komunikativní kompetence. Příspěvek představuje kategoriální systém navržený pro pozorování výuky reálií a interkulturní komunikativní kompetence v hodinách anglického jazyka natočených v rámci projektu *CPV videostudie anglického jazyka* a ukázky transkriptů reprezentující jednotlivé kategorie kategoriálního systému, které se ve vzorku 79 hodin, natočených v 7. a 8. ročnících základních škol Jihomoravského, Olomouckého a Zlínského kraje vyskytly.

Klíčová slova: videostudie, *CPV videostudie anglického jazyka,* výuka reálií, interkulturní komunikativní kompetence, pozorování výuky, kategoriální systém

Abstract: The contribution briefly introduces the project of *CPV*[87] *Video Study of English*. It focuses in more detail on the description of the planned analysis of the approaches to teaching culture and their observation in English classes with special focus on observing enhancing the intercultural communicative competence. It introduces the system of categories developed for observing teaching intercultural communicative competence in English classes videotaped in the project of *CPV Video Study of English* and examples of transcript extracts representing the categories present in the sample of 79 lessons videotaped in the 7th and 8th grades of elementary schools in Jihomoravský, Zlínský and Olomoucký regions.

Key words: video study, *CPV Video Study of English,* teaching culture, intercultural communicative competence, observing teaching, system of categories

1 ÚVOD

Centrum pedagogického výzkumu Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v současné době realizuje výzkumný projekt s názvem *CPV videostudie anglického jazyka. Centrum pedagogického výzkumu* se věnuje výzkumu výuky založeném na analýze videozáznamu v řadě vyučovacích předmětů: fyzika (Janík et al. 2008), zeměpis (Hübelová et al. 2008), tělesná výchova (Janíková et al. 2008) a anglický jazyk (Najvar et al. 2008). Výzkumný projekt byl inspirován německou *IPN Video Study* (Seidel, Prenzel, Kobag 2005). Teoretickým východiskem *CPV videostudie anglického jazyka* je *pojetí vyučování jako vytváření příležitostí k učení.* Předmětem analýz je 79 vyučovacích hodin anglického jazyka, které byly standardizovaným způsobem (Janík, Miková 2006) natočeny za použití dvou videokamer v Jihomoravském, Zlínském a Olomouckém kraji. Videozáznamy byly pořízeny ve

[86] *CPV = Centrum pedagogického výzkumu Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity*
[87] *CPV = Educational Research Centre of the Masaryk University's Faculty of Education*

vyučovacích hodinách 25 učitelů ve školách, které byly vybrány náhodným výběrem. Metodologický postup *CPV videostudie anglického jazyka* (Najvar, Najvarová 2007) byl představen v dřívějších publikacích. Plánované analýzy videozáznamů zahrnují organizační formy výuky, fáze výuky, didaktické prostředky a média, příležitosti k rozvíjení základních jazykových dovedností, přístupy k výuce reálií a rozvíjení interkulturní komunikativní kompetence žáků, příležitosti k osvojování strategií učení slovní zásoby a používání mateřského jazyka ve výuce anglického jazyka (Najvar et al. 2008).

Následující kapitola příspěvku je věnována přístupům k výuce reálií a pozorování výuky interkulturní komunikativní kompetence.

2 PŘÍSTUPY K VÝUCE REÁLIÍ A ROZVÍJENÍ INTERKULTURNÍ KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE

Navržený kategoriální systém vychází zejména z konceptu rozlišování tzv. „Big-C culture" a „small-c culture" (Triandis, 1989). „Big-C culture" zahrnuje především sociokulturní znalosti a tedy poznatky z oblasti historie, zeměpisu, literatury, umění apod., zatímco „small-c culture" zahrnuje rozvíjení schopností spadajících do oblasti sociolingvistické kompetence. Tomalin a Stempleski (1993) upozorňují na fakt, že zatímco pojem „Big-C culture", nazývaný rovněž „achievement culture" nebo „Culture 1" zůstává neměnný, koncept „small-c culture", nazývaný též „behaviour culture" nebo „Culture 2" byl výrazně rozšířen. Zahrnuje kulturou ovlivněné aspekty vnímání a přesvědčení, zejména pokud jsou vyjadřovány pomocí jazykových prostředků, ale také chování ovlivňující přijetí hostitelskou komunitou. Toto pojetí bylo využito pro analýzu 10 videozáznamů výuky anglického jazyka v jedné součásti projektu *DESI-Studie: Qualität im interkulturellen Englischunterricht* (Göbel 2007), ke kterému byla navíc přidána kategorie předsudků.

Dalším důležitým konceptem pro tvorbu kategoriálního systému byla teorie vnímající pojem interkulturní komunikativní kompetence jako zastřešující pojem zahrnující jak kognitivní, tak afektivní a behaviorální schopnosti účastníků interkulturní komunikace (Chen, Starosta 1996). Výuka interkulturní komunikativní kompetence by měla tedy tyto tři aspekty zahrnovat. V souladu s touto teorií byly přímo definovány cíle výuky interkulturní komunikativní kompetence v jazykovém vzdělávání (Paige et al. 1999). Tyto cíle jsou rozděleny do kulturně obecných a kulturně specifických, přičemž každá z těchto dílčích kategorií dále zahrnuje znalosti, chování a postoje.

Významným je rovněž model interkulturní komunikativní kompetence zahrnující následující složky: znalosti, vzdělávání, dovednost objevovat a interpretovat souvislosti, dovednost interakce a postoje (Byram 1997). Tento model je podrobně popsán v publikaci *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence* (Byram 1997). Rozsah této práce bohužel nedovoluje věnovat se detailněji dalším teoriím a modelům, které byly při tvorbě kategoriálního systému zohledněny.[88]

[88] Zde uvádíme stručný seznam těchto teorií a modelů: Realienkunde, Kulturkunde a Landeskunde (Penning 1995 In Lüger 1991, cit. dle Seebauer 2005), kognitivní, komunikativní a interkulturní přístup (Weimann, Hosch 1991 cit. dle Pauldrach 1992), tzv. information (nebo factual), behavioural a achievement (nebo také accomplishment) culture (Hammerly 1982), 'Container', 'Collage' and 'Montage' (Kramsch 1991), A-B-C-D-Principy a tzv. D-A-CH-L-Koncept (Mnichov 1988), Cultural Studies (Nünning & Nünning 2000), Pětistupňový model (Raasch 1997), tzv. Third Domain (Kramsch 1993), model tří rovin interkulturního učení: rovina informace, empatie a reflexe (Vollmer 1995), konstruktivistický přístup (Wendt, Wolff 1998), model tzv. Cultural Awareness (Tomalin, Stempleski 1993), tzv. 'kontrastive', 'integrative' a 'erlebte Landeskunde' (Simon-Pelanda 1995), sedm cílů interkulturní výuky (Tomalin, Stempleski 1993; Sleeye 1988).

Další kapitola je věnována představení kategoriálního systému pro pozorování výuky reálií a interkulturní komunikativní kompetence.

3 KATEGORIÁLNÍ SYSTÉM

Na základě těchto přístupů a modelů výuky reálií a interkulturní komunikativní kompetence byl sestaven následující kategoriální systém. Kategoriální systém je rozdělen do deseti kategorií. Tyto kategorie jsou rozděleny na kulturně obecné a kulturně specifické v souladu s modelem Paige et al. (1999), přičemž v obou těchto skupinách najdeme čtyři paralelní kategorie zohledňující roviny interkulturní komunikativní kompetence.

Kategorie KU AJ 1 a KU AJ 5 (znalosti) zahrnují kognitivní rovinu interkulturní komunikativní kompetence a odpovídají konceptu „Big-C Culture". Kategorie KU AJ 2, KU AJ 3, KU AJ 4, KU AJ 6, KU AJ 7 a KU AJ 8 odpovídají „small-c culture", přičemž kategorie KU AJ 2 a KU AJ 6 (kulturní uvědomění) zahrnují pouze kognitivní rovinu „small-c culture". Kategorie KU AJ 3 a KU AJ 7 (dovednosti (chování)) zahrnují behaviorální aspekty interkulturní komunikativní kompetence a kategorie KU AJ 4 a KU AJ 8 (postoje) reflektují rozvíjení afektivních schopností žáků.

První kategorie KU AJ 0 (žádná) označuje fázi před začátkem nebo po ukončení vyučovací hodiny. Poslední kategorie KU AJ 9 označuje fázi vyučovací hodiny, která není pro rozvíjení interkulturní komunikativní kompetence rozhodující.

Ostatní kategorie jsou popsány v kategoriálním systému, který uvádí příklady hypotetických situací, které by se ve vyučovací hodině anglického jazyka mohly vyskytnout.

Tabulka č. 1: Kategoriální systém pro pozorování výuky reálií a interkulturní komunikativní kompetence

KU AJ 0:	Žádná
Obsah:	Před nebo po skončení výuky, případně během přerušení výuky, nikoliv v průběhu výuky.
Z pohledu pozorovatele:	Hodina ještě nebyla oficiálně zahájena nebo byla oficiálně ukončena.
KU AJ 1:	obecná: ZNALOSTI
Obsah:	Znalosti z oblasti historie, zeměpisu, literatury, umění, politiky, atd.
Z pohledu pozorovatele:	Např. Otázky vyučující/ho: - Kolik má Evropská unie členských států? Např. Žáci spojují názvy států s příslušnými vlajkami.
Typické podněty:	Kdo, co, kdy, kde, jak, jak často, kolik … ?
KU AJ 2:	obecná: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ
Obsah:	Povědomí o jevech jako např. kulturní šok. Rozdíly ve vnímání času v různých kulturách.
Z pohledu pozorovatele:	Např. Žáci čtou text o kulturním šoku.
KU AJ 3:	obecná: DOVEDNOSTI (CHOVÁNÍ)
Obsah:	Témata z oblasti sociolingvistiky a pragmatiky pojatá na obecné rovině. Např. Různá gesta jsou vnímána v různých kulturách odlišným způsobem.
Z pohledu pozorovatele:	Např. Žáci podle obrázků rozhodují, co by mohla různá gesta znamenat v různých zemích.
KU AJ 4:	obecná: POSTOJE
Obsah:	Budování kladných postojů k jiným kulturám. Rozvíjení empatie, tolerance. Zkoumání zkušeností žáků. Diskuse o pocitech při střetu s jinými kulturními zvyklostmi. Vyjadřování názorů v cílovém jazyce. Atd.
Z pohledu pozorovatele:	Diskuze, scénky, apod.
Typické podněty:	Ne/souhlasíte … ? Co si myslíte o … ? Co je nejdůležitější … ? Seřaďte následující … podle důležitosti. Jak byste se rozhodli v situaci … ? Atd.
KU AJ 5:	specifická: ZNALOSTI
Obsah:	Znalosti z oblasti historie, zeměpisu, literatury, politiky, atd. – specifické pro určitou zemi.
Z pohledu pozorovatele:	Např. Otázky vyučující/ho: - Jaké je hlavní město Skotska? - Jaký je rozdíl mezi Anglií a Velkou Británií?
Typické podněty:	Kdo, co, kdy, kde, jak, jak často, kolik … ?

KU AJ 6:	specifická: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ
Obsah:	Povědomí o zvyklostech konkrétních zemí.

Pokračování tabulky č. 1: Kategoriální systém pro pozorování výuky reálií a interkulturní komunikativní kompetence

Z pohledu pozorovatele:	Např. Žáci čtou text o tom, v kolik hodin je vhodné přijít na večeři, pokud jsou pozváni na návštěvu v Londýně.
KU AJ 7:	specifická: DOVEDNOSTI (CHOVÁNÍ)
Obsah:	Vhodné a zdvořilé vystupování v různých situacích. Jak začít konverzaci? Gesta. Pragmatika a sociolingvistika (prakticky). Netýká se pouze lexikální roviny jazyka (vhodných frází).
Z pohledu pozorovatele:	Např. Žáci nacvičují, jak si objednat v americké restauraci jídlo a co je považováno při stolování za ne/vhodné.
KU AJ 8:	specifická: POSTOJE
Obsah:	Rozvíjení kladných postojů k jiným kulturám a jejich zvyklostem. Tolerance ke konkrétním aspektům jiných zemí. Srovnání se zvyklostmi ve vlastní zemi.
Z pohledu pozorovatele:	Diskuze, scénky, apod.
Typické podněty:	Ne/souhlasíte … ? Co si myslíte o … ? Co je nejdůležitější … ? Seřaďte následující … podle důležitosti. Jak byste se rozhodli v situaci … ? Atd.
KU AJ 9:	Ostatní
Obsah:	Gramatická cvičení, lexikální cvičení, diktáty, výslovnostní cvičení atd.
Z pohledu pozorovatele:	Např. Žáci čtou nahlas text z učebnice nesouvisející s žádným tématem spadajícím do oblasti reálií, opakují fráze po učiteli, překládají slovíčka, atd.

4 UKÁZKY TRANSKRIPTŮ

Pro práci s videozáznamy byl použit program Videograph (Rimmele 2002). Hodiny byly transkribovány za použití označení pro výpovědi učitele (U), jednotlivých žáků (Z), několika žáků najednou (ZZ) a celé třídy zaráz (T). Kategoriální systém byl použit pro kódovaní všech 79 natočených vyučovacích hodin. V těchto 79 hodinách se vyskytly následující kategorie: KU AJ 1 (obecná: ZNALOSTI), KU AJ 2 (obecná: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ), KU AJ 5 (specifická: ZNALOSTI), KU AJ 6 (specifická: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ), KU AJ 9 (ostatní) a KU AJ 0 (žádná). Níže jsou uvedeny ukázky transkriptů reprezentující jednotlivé kategorie vyjma kategorie KU AJ 0 (žádná) ilustrující kódování vyučovacích hodin. Transkripty jsou přesným záznamem výroků, které v natočených vyučovacích hodinách zazněly. Lomítko označuje okamžik, kdy aktéři vyučovací hodiny mluví zaráz, případně se navzájem přerušují.

Tabulka č. 2: Ukázka transkriptu pro KU AJ 1: obecná: ZNALOSTI

U: Evo, can you read the first sentence, please!
Z: Tokyo is bigger than New York - false.
U: So, do you think it's true or false?
Z: False.
U: False?
Z: Yeah. False.
U: // Are you - are you sure?
ZZ: // True! True! Jo.
U: So, when I tell you that Tokyo has a - has thirty-four and half million people living in Tokyo and in New York there are twenty-one million. So thirty-four, thirty-four in Tokyo, thirty-four million people in Tokyo, twenty-one million people in New York. So, what's bigger?
ZZ: Tokyo.
U: Tokyo is bigger, so this is true. So, Tokyo is the biggest city in the world.

Zde bylo učiněno rozhodnutí kódovat ukázku jako kategorie KU AJ 1 (obecná: ZNALOSTI), protože pozornost žáků není soustředěna pouze na gramatické jevy. Po žácích je současně požadováno, aby vyjádřili svoje vlastní názory týkající se velikosti měst, které jsou později učitelkou opraveny.[89]

Tabulka č. 3: Ukázka transkriptu pro KU AJ 2: obecná: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ

U: Yeah, what about number three? Who is a coach potato generation? What do you think?
Z: Generation in its...
U: Which generation is it? American people, British people, Czech people?
ZZ: All. All people.
U: All people. You think? Yeah, good. Ok, fine.... Which question are you discussing?
Z: Number three.
U: Oh, yeah. Which generation is it? American, British, Czech people?

Zde byla ukázka kódována jako kategorie KU AJ 2 (obecná: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ), protože v hodině probíhá diskuse pojící se s výrazem „coach potato", která se dotýká životního stylu obyvatel více zemí světa.

[89] Učitelka se žáky nediskutuje o možných kritériích pro určování velikosti měst. Různé přístupy k této problematice mohou vést k odlišných číslům a dokonce závěrům.

Tabulka č. 4: Ukázka transkriptu pro KU AJ 5: specifická: ZNALOSTI

U: Volunteers, please. Dobrovolník. Pojď to ukázat na mapě. Leni, pojď. There are four countries in the UK. Z: Wales. U: That's Wales. Hm [ano]. Z: England. ... U: So, what about capital cities? Do you remember capital cities? Four. Budeš moje asistentka.

Ukázka byla kódována jako KU AJ 5 (specifická: ZNALOSTI), protože se jedná o znalosti týkající se jedné z anglosaských zemí – Velké Británie.

Tabulka č. 5: Ukázka transkriptu pro KU AJ 6: specifická: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ

Z: Když chci říct, že on je černoch, tak mám napsat he's black? U: He's black. Může být. Akorát děcka, když tam napíšete he's black, tak jako jo. Je černý. Ale oficiálně, když byste přijeli do Států a tam byste řekli někomu, že je black, tak je to asi tak, jako když byste tady přišli do Brna na Cejl a řekli někomu: Ty seš cigán, černá mamba, jo?! Prostě ne! Slušná angličtina. Nebo tak, abyste se k těm černochům chovali zdvořile, tak se jim neříká černoch, ale říká se jim afroameričané, jo? Pozor na to. Takže, kdybyste čistě náhodou někdy jeli do Států, tak nezapomeňte, že afroameričan. Jo?! Ne černoch. (...) Vlastně to, když o někom řeknete, že je černý, tak je to úplně urážka. Jo?! Takže, pozor na to.

Zde byla ukázka kódována i přes specifičnost výkladu vyučující jako kategorie KU AJ 6 (specifická: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ). Jelikož žák není veden k aktivnímu použití slova „Afro-American" a pouze vyslechne výklad vyučující, nebyla ukázka kódována ani jako KU AJ 7 (specifická: dovednosti (chování)) ani jako KU AJ 8 (specifická: postoje).

Tabulka č. 6: Ukázka transkriptu pro KU AJ 9: ostatní

ZZ: Sightseeing. U: Vyhlídový, prohlídka památek. Když jedete někam, vy jste nebyli v Londýně, ale tam jezdí takové autobusy a na tom je prostě napsáno sightseeing, neboli prohlídka památek. Prohlížíte rádi památky? ZZ: Ne. U: No // ZZ: // To je nudné. U: ještě jste do toho nedorostli, ale to přijde. Z: Ještě to tak!

Ukázka byla kódována jako kategorie KU AJ 9 (ostatní), protože hlavní cíl této části hodiny spadá do lexikální oblasti (žáci si osvojují slovní zásobu, kterou budou později potřebovat pro další část hodiny věnující se tématu Londýnských památek).

5 ZÁVĚR

Tento příspěvek přináší pouze předběžné výsledky, data budou statisticky zpracována a dále publikována. Celkový počet natočených hodin je 79. V těchto 79 hodinách se vyskytly následující kategorie: KU AJ 1 (obecná: ZNALOSTI), KU AJ 2 (obecná: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ), KU AJ 5 (specifická: ZNALOSTI), KU AJ 6 (specifická: KULTURNÍ UVĚDOMĚNÍ), KU AJ 9 (ostatní) a KU AJ 0 (žádná). 49 vyučovacích hodin neobsahovalo žádné jiné kategorie, než KU AJ 9 (ostatní) a KU AJ 0 (žádná). U 9 učitelů z celkových 25 se nevyskytly žádné kategorie, než KU AJ 9 (ostatní) a KU AJ 0 (žádná). U 7 učitelů se vyskytly pouze kategorie KU AJ 1 (obecná: ZNALOSTI) a KU AJ 5 (specifická: ZNALOSTI), tedy kategorie zaměřující se na „Big-C Culture". Zdá se, že se učitelé zaměřují ve svých hodinách zejména na tzv. „Big-C Culture", případně na znalosti z oblasti „small-c culture" a tudíž převážně znalosti žáků na úkor rozvíjení dalších aspektů interkulturní komunikativní kompetence.

LITERATURA

ABCD-Thesen zur Rolle der Landeskunde im Deutschunterricht. In Deutsch als Fremdsprache. Lepizig : 5/1990.

BYRAM, M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Multilingual Matters Ltd., 1997.

CHEN, G.M.; STAROSTA, W.J. Intercultural communication competence. A synthesis. In BURLESON, B.D. (Ed.) Communication Yearbook, 19. 1996.

GÖBEL, K. Qualität im interkulturellen Englischunterricht. Eine Videostudie. Münster : Waxmann Verlag, 2007.

HÜBELOVÁ, D.; JANÍK, T.; NAJVAR, P.; Pohledy na výuku zeměpisu na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie zeměpisu. Orbis scholae, 2008, roč. 2, č.1, s. 53-72.

JANÍK, T.; JANÍKOVÁ, M.; NAJVAR, P.; NAJVAROVÁ, V.; Pohledy na výuku fyziky na 2. stupni základní školy: souhrnné výsledky CPV videostudie fyziky. Orbis scholae, 2008, roč. 2, č. 1., s. 29-52.

JANÍK, T.; JANÍKOVÁ, M. Videostudie : výzkum výuky založený na analýze videozáznamu. Brno: Paido, 2006.

KRAMSCH, C. Context and culture in language teaching. Oxford : Oxford University Press, 1993.

KRAMSCH, C. Bausteine zu einer Kulturpädagogik des Fremdsprachenunterrichts. In Jahrbuch DaF 17. 1991.

NAJVAR, P.; NAJVAROVÁ, V. Metodologický postup CPV videostudie anglického jazyka: analýza výuky anglického jazyka na 2. stupni základní školy. In Svět výchovy a vzdělávání v reflexi současného pedagogického výzkumu. Sborník příspěvků XV. konference České asociace pedagogického výzkumu [CD-ROM]. České Budějovice : KPP Pdf JČU, 2007.

NAJVAR, P.; NAJVAROVÁ, V.; SOBĚSLAVSKÁ, V.; ŠEBESTOVÁ, S.; VLČKOVÁ, K.; ZERZOVÁ, J. CPV videostudie anglického jazyka: sběr dat a zamýšlené analýzy. ***Orbis scholae***, 2008, roč. 2, č. 1, s. 73-91.

NÜNNING, V.; NÜNNING, A.; Britisch cultural studies konkret. 10 Leitkonzepte für einen innovativen Kulturunterricht. In Der Fremdsprachliche Unterricht English, 2000, č. 1, Seelze: Friedrich.

PAULDRACH, A. Eine unendliche Geschichte. Anmerkungen zur Situation der Landeskunde in den 90er Jahren. In Fremdsprache Deutsch. Stuttgart : Klett, 1992.

SEELYE, H.N. Teaching culture. Lincolnwood, Il, : National Texbook Company, 1998. In TOMALIN, B.; STEMPLESKI, S. Cultural Awareness. Oxford : Oxford University Press, 1993.

SIMON-PELANDA, H. Deutsch als Fremdsprache (DaF) – Sprache und Kultur der deutschsprachigen Länder. In Germanistische Mitteilungen 42, 1995.

RAASCH, A. Der Fremdsprachenunterricht hat sich verändert – auch im Fach Französisch? In Neusprachliche Mitteilungen aus Wissenschaft und Praxis 2/1997, Berlin : Cornelsen.

RIMMELE, R. Videograph. Kiel: IPN, 2004.

SEEBAUER, R. Bilder im Kopf zur allgemein- und fachdidaktischen Grundlegung eines zeitgemäßen Unterrichts aus Landeskunde. Brno : Masarykova univerzita, 2005.

TOMALIN, B.; STEMPLESKI, S. Cultural Awareness. Oxford : Oxford University Press, 1993.

TRIANDIS, H.C. Intercultural Education and Training. In P. FUNKE (Ed.), Understanding the USA: A Cross-Cultural-Perspective. Tübingen : Narr Verlag, 1989.

VOLLMER, H. J. Diskurslernen und Kommunikationsfähigkeit. Der Beitrag der Pragmalinguistik und der Diskursanalyse zu einem erweiterten Sprachlernkonzept. 1995. In TIMM, J.-P. Englisch lernen und lehren. Didaktik des Englischunterrichts. Berlin : Cornelsen Verlag, 1998.

PAULDRACH, A. Eine unedliche Geschichte – Anmerkungen zur Situation der Landeskunde in den 90er Jahren. In Fremdsprache Deutsch, Zeitschrift für die Praxi des Deutschunterrichts. München: 1992.

WENDT, M. Fremdsprachenlernen ist konstruktiv. In: Der neusprachliche Unterricht Französisch 2/1998. Seelze: Verlag Erhard Friedrich, 1998. In: SEEBAUER, R. „Bilder im Kopf" zur allgemein- und fachdidaktischen Grundlegung eines zeitgemäßen Unterrichts aus Landeskunde. Brno : Masarykova univerzita, 2005.

SEIDEL, T.; PRENZEL, M,; KOBARG, M. (Eds.) How to run a video study: Technical report of the IPN Video Study. Münster : Waxman, 2005.

WOLFF, D. Fremdsprachenlernen als Konstruktion. In Babylonit 4/02 [on line]. [cit 1. 4. 2007], URL: <http://www.babylonia-ti.ch>.

Kontakt

Mgr. Jana Zerzová, Katedra anglického jazyka a literatury, PdF MU, Poříčí 7, 603 00, Brno

zerzova@mail.muni.cz

Tato studie vznikla za podpory MŠMT ČR v rámci projektu „Centrum základního výzkumu školního vzdělávání" s registračním číslem LC06046.

zpět na obsah